

Kıbrıs'ın Öncü Türk Kadınları

"Bellapais (Beylerbeyi) Inner Wheel Kulübü"

DESTEK YAYINLARI: 1474
ARAŐTIRMA: 332

KIBRIS'IN ÖNCÜ TÜRK KADINLARI

Her hakkı saklıdır. Bu eserin aynen ya da özet olarak hiçbir bölümü, Bellapais Inner Wheel Kulübü'nün yazılı izni alınmadan kullanılamaz.

İmtiyaz Sahibi: Yelda Cumalıoğlu
Genel Yayın Yönetmeni: Ertürk Akşun
Yayın Koordinatörü: Özlem Esmergül
Editör: Devrim Yalkut
Kapak Tasarım: Melike Dođan
Sayfa Düzeni: Işıl Ilgıt Şimşek
Sosyal Medya-Grafik: Tuğçe Budak - Mesud Topal

Destek Yayınları: Haziran 2021
Yayıncı Sertifika No. 13226

ISBN 978-625-441-291-2

© Destek Yayınları
Abdi İpekçi Caddesi No. 31/5 Nişantaşı/İstanbul
Tel. (0) 212 252 22 42
Faks: (0) 212 252 22 43
www.destekdukkani.com
info@destekyayinlari.com
facebook.com/DestekYayinevi
twitter.com/destekyayinlari
instagram.com/destekyayinlari
www.destekmedyagrubu.com

Deniz Matbaa Mücellit - Çetin Koçak
Maltepe Mahallesi Hastane Yolu Sok No. 1/6
Zeytinburnu / İstanbul
Sertifika No. 48625

Kıbrıs'ın Öncü Türk Kadınları

"Bellapais (Beylerbeyi) Inner Wheel Kulübü"

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	9
AKİLE BODAMYALIZADE	13
AKİLE İŞİN	15
AYDIN SENNAROĞLU	17
AYLA HAŞMETLİ	19
AYLIN ÖREK	21
AYSEL BAĞDADI KÜÇÜK AYSEL	23
AYŞE COŞAR.....	25
AYŞE SÖZÜÖZ	27
AYTEN BERKALP	29
AYTEN EMİN.....	31
BEDİA OKAN.....	33
CEMALİYE KIYICI	35
EMETE İRFAN	37
EMİNE DİZDARLI	39
FAİKA ESAT.....	41
FERİ CANSEL.....	43
FİKRİYE EMİRALİ MUHSİN	45
FİTNAT MÜSEVVİTZEDE	47
GÖNÜL ERÖNEN	49
GÜLEV SİDAL.....	51
GÜLİN SAYINER	53
HATİCE HALİL.....	55
HATİCE MİTHAT TAHSİN KOD ADI LALE	57

HAVVA TATAR	61
HÜMA HATUN	63
İŞİL TAŞÇI	65
İŞİN KADRİ	67
İŞİN RAMADAN CEMİL	69
İNCİ KANSU	71
İSMET ŞEVKİ	73
İSMET ZİYA MİLYALIZADE	75
JALE DERVİŞ	77
KADRİYE HACIBULGUR	79
KÂMRAN AZİZ	81
KERİMAN MUSTAFA EZGİN	83
MELAHAT KARAKURT	85
MERAL AKINCI	87
MERVE ÖZKIRAN	89
MÜNÜSE TAŞER	91
NARİN ŞEFİK	93
NERİMAN CAHİT	95
NURAY YEŞİLADALI	97
ONUR BORMAN	99
ÖZCAN BUNDAK	101
ÖZDEN SELENGE	103
ÖZEL VASIF	105
ÖZLEM BALCIOĞLU	107
PEMBE MARMARA	109
PEMBE YILMAZ	111
PEYMAN UZUN	113
RAZİYE KOCAİSMAIL	115
REFİA APAKGÜN	117

RÜYA TANER	119
SADIYE DESTUR.....	121
SELMA FEHİM	123
SEMA SALİH.....	125
SEMRA YALÇIN BAYHANLI.....	127
SEMRAL EREL	129
SEMRAL ÖZTAN	131
SERAP ÖZTÜRK.....	133
SERPİN ONAY	135
SERVET SAMİ DEDEÇAY	137
SEVCAN ÇERKEZ.....	139
SEVİM AKBAŞ.....	141
SİBEL SİBER	143
SOLMAZ FERİDUN	147
SÖĞÜDA HACI SÜLEYMAN.....	149
ŞULE AKER	151
TÜRKÂN AZİZ	153
UFUK TANERİ	155
ULVİYE MİTHAT	157
URKİYE MİNE BALMAN	159
VAHİBE ÖZKASIRGA	161
VEDİA BARUT	163
YILDAN BİRAND.....	165
ZEHRA BAŞARAN	167
ZEHRA ŞONYA	169
ZÜHRE ALİ İMRE	171

ÖNSÖZ

Yaşadığımız günler, bizlere geçmişte öncülük yapanların mirasıdır. Bu günler, yıllarca mücadele veren, emek harcayan, bu ülkeyi vatan olarak yüreklerinde hissedip sahiplenen, değer katan herkesin mirasıdır. Dönüp geçmişimize ve geçmişin iz bırakan ÖNCÜ KADINLARINA bakmak, bugün vardığımız noktaya nasıl geldiğimizi anlamak için önemlidir. Çünkü “dün” önemlidir!

KIBRIS'IN 78 ÖNCÜ TÜRK KADINI'nın kısa hayat hikâyelerini içeren kitabımız, toplumsal cinsiyet eşitliğinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Kadın haklarının, insan hakları demek olduğunu öğretirken, kadını etkisizleştirmenin veya ötekileştirmenin, kadının topluma her açıdan koyacağı katkıyı ve gücü yok etmek olduğunu anlıyoruz. Ülkemizin geleceğine kadının koyacağı katkıları fark etmek açısından da, kadının toplumdaki yerini ve katkılarını anlamak, önemlidir.

Kitabımız, birbirinden başarılı, özgüveni yüksek, bir şeyleri hep mücadele ile elde etmiş, çalışıp çabalayarak kazanmış, vizyon sahibi, 78 güçlü ve öncü kadının hayat hikâyesini içermektedir. Elbette daha birçok ÖNCÜ KIBRIS TÜRK KADINI olduğunun bilincindeyiz. Kitabımızın ikinci cildinde, diğer alanlardaki öncü Kıbrıs Türk kadınlarına yer vermeye devam edeceğiz.

Genelde tüm okuyuculara, özelde genç kızlarımıza örnek teşkil edecek, rol model olacak ve onları hayat yolunda motive edecek bir çalışmayı sizlerle paylaşıyoruz. Emek, gayret, özgüven ve çalışkanlık sonucu ortaya çıkan değerli hayat hikâyelerinin, edebi yeteneklerini ortaya koyarak zevkle okunacak bir kitap haline getirilmesine katkı koyan ünlü konuk yazarlarımız Canan Tan ve Nermin Bezmen'e, Kıbrıs Türk Edebiyatı'nın usta yazarları İsmail Bozkurt, Ferhat Atik ve Orkun Bozkurt'a, şahsım ve Bellapais Inner Wheel Derneği adına teşekkürü borç bilirim.

Başta gençlerimiz olmak üzere hepimize yol gösterip ilham verecek ve toplumsal hafızaya kalıcı bir eser olacak olan kitabımızın hazırlık çalışmalarına şahsımla birlikte katkı koyan başta yönetim kurulu üyelerimiz olmak üzere derneğimiz üyelerinden Ayşem Erişir, Berin Avunduk, Havva Tatar, Andaç Peynirci Bektaş ve İlgen Andır'a, bize inanıp güvenen tüm üyelerimize sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Yüzyıllar boyunca, hayatın ve tarihin akışında kadınların olduğu aşikârdır. Ülkemizde de kadının rolü oldukça büyüktür. Kıbrıs Türk kadını, ailesi ve toplumu için cansiperane bir kahramanlıkla, gerektiğinde ülkesini korumak için düşman ile çarpışmış, ülkenin geleceği olan çocuğunu doğurup özveriyle yetiştirmiş ve hayatın her alanında topluma sosyal, ekonomik ve duygusal katkı koymuştur.

Kozaları olan kadınların, kozalarından çıkıp, ileriye doğru adım atmaları için, katkı koyacak bu kitap ile kendi kararlarımızı özgürce alalım, hayal kuralım ve bu hayallerimiz için cesurca adım atalım.

Sizlere, geçmişin değerlerini ulaştırmayı amaçladığımız kitabımız, kadın emeğinin bir toplumun ilerlemesindeki önemini gösteriyor. Bireyden başlayarak, küresel ölçekteki dünyaya kadar, kadın ve erkeğin varlığı, bir arada sürdürülen tarih yolculuğunun, vazgeçilmez bir parçasıdır.

Kıbrıs Türklerinin her alanda ilerlemesine öncülük eden kadınlara minnet, aramızdan ayrılanlara rahmet dilerim.

Sibel Tatar

BELLAPAIS (BEYLERBEYİ) INNER WHEEL DERNEĞİ
KURUCU BAŞKANI

AKİLE BODAMYALIZADE

İLK KADIN DEVLET MEMURU

Döneme göre son derece önemli eğitimler alır. Kendi zamanının ilerisinde düşüncelere sahiptir ve hedefleri vardır. Hedeflerine ulaşmak için mücadele etmekten hiç çekinmez. Ülkedeki gidişata rağmen o, ilerici bir düşünce ve yaşam tarzını seçer.

Akile Bodamyalizade kendi döneminin aydın kadınlarından. Eğitimi önemseyen, ülkesi ve dünya işleri için kaygı duyan, neler yapabileceğini her zaman düşünen, günlük gazeteleri ve gündemi takip eden bir kadındır. Kız kardeşleri ile eğitim amacı ile gittiği Almanya'da, 2. Dünya Savaşı'nın başlamasına tanıklık eder. Ülkesine dönmek için türlü zorluklarla karşılaşır ama Türkiye Büyükelçiliği aracılığı ile o karanlık günlerden kurtulmayı başarır.

Akile Bodamyalizade, dönemin en prestijli mesleği olan devlet memurluğunu seçer. Memur olduğu yıllarda ilk ve tek kadın memurdur. Elbette bunun zorlukları olacaktır ama o cesaretle ilerler ve her engeli aşar. Tüm kız kardeşleri gibi o da doğma büyüme bir Atatürk gencidir ve Atatürk'ün devrimlerine harfiyen uyar.

Dört kız kardeş olarak büyüdüğü ailesine hep bağlı kalır. Geçen zamana ve yaşadığı yıllara rağmen, 94 yaşında vefat ettiği ana kadar, aynı zekâ, aynı ilgi ve hafıza ile yaşar.

Ferhat Atik

AKİLE IŞIN

İLK KADIN SPIKER

Bir zamanlar, ünlü İngiliz kraliçesinin adını taşıyan Victoria Kız Lisesi'nde öğrenci bir kız vardı. Kıbrıs'ta sömürge dönemi idi, okulda Türk bayrağı çekilememesinden, İstiklal Marşı değil İngiliz Kral Marşı okunmasından rahatsızdı Akile adlı o kız!

Doğduğu Pınarbaşı Köyü'nde, küçük yaşında öksüz kalmış; çocukluğu geniş aile fertleriyle birlikte Menteş Çiftliği'nde geçmişti. Onu himayesine alan bir yakını ile birlikte Lefkoşa'ya taşındığında, sınıfında arkadaşlarından epeyce gerideydi. Birkaç ay içinde açığı kapatıp arkadaşlarının önüne geçti. Öğrencilerin temsilcisi bile oldu. O okulda iyi İngilizce öğrendiğinden İngiltere'de, hem de ünlü Cambridge'de okuma fırsatı buldu.

Eğitimci olarak eğitim görmüşken Kıbrıs Radyosu'nun ilk Türk kadın sunucusu ve program yapımcısı oldu. Kültürel, toplumsal programlarla dikkat çekti. Radyoculukla birlikte Öğretmen Koleji'nde eğitimcilikle yöneticiliği de sürdürdü. Türkiye'de Cumhuriyet'in ünlü Eğitim Bakanı Hasan Âli Yücel ile tanışma olanağı buldu.

1960'a gelirken ailece İngiltere'ye göç ettiler. Eğitimciliğini orada da sürdürdü. Bir yandan da Kıbrıs Türk Kadınlar Yardım Derneği'ni kurdu. Başkanlığını da yaptığı dernek Dünya Kadınlar Birliği'ne de üye oldu.

Londra'da yaşamdan kopmadan emeklilik hayatı sürdüren Akile Işın; 2021 yılı Ocak ayında hayata gözlerini yumdu.

İsmail Bozkurt

AYDIN SENNAROĞLU

İLK KADIN DOKTORLARDAN

İlkokulu Baf'ta, ortaokul ve liseyi Lefkoşa'da tamamlayan Sennaroğlu, daha ilkokuldayken karartma gecelerinin yaşandığı 2. Dünya Savaşı'nın tanıklarından olur. Bu acı günlerin mirası olarak, anne ve babası onun okuması için her şeylerini ortaya koyacaklardır. Kendisi de yükseköğrenimi süresince yaşadığı türlü zorlukları azimle ve kararlılıkla aşacaktır.

Mezuniyeti ve çalışmalarının ardından Ada'ya döner dönmez, ekip çalışmasına inanan bir yönetimle, organize ettiği tıp çevresi ve verdiği emekle tüberküloz hastalığının (verem) tamamen temizlenmesine büyük hizmet verir. O, cinsiyet eşitliğinin pek de bilinmediği bir dönemde, en az erkekler kadar, her yerde çalışan başarılı bir doktor olur. Aydın Sennaroğlu tıp alanında yaptıkları ile altın madalya almış ilk kadın doktorumuzdur. Sadece tıp alanında başarılı olmaz. Sosyal çevresine verdiği değer ve yardımseverlikte de hep başarılı adımlar atmıştır. Mesleğini yürütürken hasta haklarına önem veren ve güler yüzlü bir görev anlayışı ile çalışır.

Eşi Özdemir ile, çocuklarının da iyi yetişmesi için çaba harcarlar, türlü fedakârlık gösterirler. Eşi ile 25 yıl geçirir. Ardından eş, vefat eder. Çocuklarının hem kendisinden hem de eşinden aldığı bilinçle başarılı bir yol çizmelerinden ayrı ayrı gurur duymaktadır. Aydın Sennaroğlu ilk kadın doktorlarımızdandır.

Ferhat Atik

AYLA HAŞMETLİ

İLK KADIN KONSERVATUVAR MEZUNU TİYATRO SANATÇISI

Bir zamanlar Lefkoşa'da, daha kadının adının olmadığı 1950'lerde, on yaşında sahne yaşamına başlayan küçük bir kız vardı. Muhafazakâr bir çevrede yaşamasına karşın, dönemin saygın isimlerinin teşvik, destek ve yönlendirmesiyle Kıbrıs'tan konservatuvar eğitimine giden ilk Kıbrıslı Türk kıızı oldu ve konservatuarı bitirip ilk tiyatro sanatçısı olarak tarih kitaplarına, ansiklopedilere girmeye hak kazandı. Bu sıfatla sonradan Devlet Tiyatroları'na dönüşen "İlk Sahne"nin temelini atanlar, Kıbrıs Türklerinde toplumsal tiyatronun ilk harcını koyanlar arasında yer aldı.

Meslek yaşamında inanılmaz zorluklarla karşılaştı, olanaksızlıklar içinde, heyecanını hiç kaybetmeden, keyifle ama disiplin içinde çalıştı, zorlukları dirayetli karakteri ve çalışkanlığıyla aşmasını bildi.

Henüz 36 yaşında iken tiyatrodaki "politikasızlığa" ve sanata karşı "ilgisizliğe" içerleyerek küskünlüğe düştü, çok sevdiği mesleğini bırakarak köşesine çekildi.

O zamandan beri sahneye tek bir kez "konuk" olarak çıktı ancak tiyatroyu takip etmekten de hiçbir zaman geri kalmadı. Bunca yıl sonra dahi tiyatrodaki aynı politikasızlığın, sanata karşı aynı ilgisizliğin sürmesinden dolayı üzülmekte ve hâlâ bir binası olmayan Devlet Tiyatroları'nın bir binaya kavuşması düşünüyü gerçekleştirilebilmek için mücadele etmektedir.

Şimdilerde manzumeler kaleme alan Ayla Haşmetli'nin hiç beklemediği bir anda, yetiştiği konservatuarın onu "50. Yıl" plaketiyle onurlandırması, mesleği bağlamındaki son heyecanı oldu.

İsmail Bozkurt

